

» Unes caixetes que són com fonts sonores

PREMI DE PERIODISME SALVADOR REYNALDOS 2010

Des de fa temps s'ha imposat la frase "Tinc molta feina". Xoca que en un món envoltat de noves tecnologies la gent vagi cada cop més atabalada. Tenim mòbils, PDAS, ordinadors portàtils... estem en el facebook, en el twitter, tenim bloc, web... Tenim feina. La tenim o ens la busquem? És necessària tanta suposada feina?

Situem-nos per uns instants a la dècada dels 50. El 14 de juliol de 1953, Geri6n, el pseud6nim d'un il·lustre capellà periodista com fou Mn. Carles de Bol6s (Olot 1885-Girona 1959), escrivia un article en la seva columna setmanal *Ángulo de la ciudad* del diari *Los Sitios*. Portava per nom «La radio, la televisión y la falta de tiempo». Començava el text afirmant que probablement era dels pocs mortals civilitzats que no tenia ràdio a casa seva. Argumentava que si fins ara, sense la ràdio, no sabies d'on podies treure el temps per a una infinitat d'obligacions i compromisos que t'obligaven a anar a dormir a mitjanit per deixar-ho tot enllestit per a l'endemà, com ho faries si durant el dia robessis d'aquestes obligacions una, dues o tres hores per escoltar el que ell definia com "una de esas cajitas que son como fuentes sonoras por donde sale el sonido o el ruido canalizado desde todas las partes del mundo". Citant el novel·lista i biòleg francès Georges Duhamel, Geri6n era de l'opini6 que l'home que al llarg del dia ha estat treballant, que ha complert els seus deures socials, que ha satisfet les exigències de la higiene, que ha vigilat els qui estan per sota de la seva responsabilitat, que s'ha encomanat a Déu i que ha atès els seus familiars, li queda molt poc temps per dedicar-lo a la cultura i a la meditaci6 i que l'únic que fa és evadir-se en distraccions lleugeres i intrascendents com són: pescar amb canya, jugar a cartes, anar al cinema i, si no surt de casa, escoltar la ràdio. Igual que Duhamel, Geri6n considerava que la ràdio és un lladre que es posa a casa nostra per robar-nos un temps que hauríem o podríem emplenar per coses de més profit. No li dolia no tenir-ne i proposava que no ens deixem temptar per la televisió.

És interessant aquest article, perquè

Locutors de la primera Ràdio Blanes que pertanyia a la REM (1954-1963). D'esquerra a dreta: Anastasi Guerrero, Luz Recio, Concepci6 Casadevall i Pere Castany (Arxiu Municipal de Blanes. Àlbums familiars Roger-Castany. Foto extreta del llibre *Aquí Ràdio*).

Televisi6 Espanyola no va fer la primera emissi6 regular fins al 28 d'octubre de 1956. Els aparells de televisió no van començar a entrar a la majoria de les cases acomodades fins ben entrada la dècada dels 60.

Quan va sortir publicat l'article de Geri6n faltava un any perquè s'inaugurés la primera emissora de ràdio a Blanes, en una època de gran domini de la radiodifusi6. En aquell moment hi havia a les comarques de Girona Radio España de Girona – més coneguda com a Ràdio Girona (nascuda el 1933), Ràdio Olot (1951), Ràdio Ripoll (1951) i Ràdio Puigcerdà -La Voz de la Cerdaña- (1952). A més, cal comptar el repetidor de Barcelona de Radio Nacional de España (1937).

Ràdio Blanes s'inauguraria el 24 de juliol 1954, el mateix any que una altra mítica emissora de ràdio: La Voz de la Costa Brava (Palamós). En l'acte hi fou present tot el consistori. El seu primer director va ser Josep Maria Puig i Urgell. Va costar 37.000 ptes (Jesús Crous. *Blanes. Cronologia Hist6rica*, ed. Ajuntament de Blanes, pàg. 436). Pertanyia a la Falange Española Tradicionalista y de las JONS i formava part d'una de les xarxes d'emissores de l'Estat, la REM (Red de Emisoras del Movimiento). Emetia de dilluns a diumenge en dos torns de programaci6. El primer començava a dos quarts d'una del migdia i acabava a les quatre de la tarda. El segon, s'iniciava al vespre, ge-

neralment a les set, els dissabtes a dos quarts de vuit i els diumenges a les vuit. Les emissions es tancaven sempre a les onze de la nit.

La programaci6 diària era eminentment musical: *Discos Solicitados, Grabaciones selectas, Variedades, Selecci6n de marchas, Cena con música...* Oferien també sarsueles, òpera, orquestra, clàssica, sudamericana, folklore, un programa de sardanes els diumenges... Precisament, els diumenges al vespre, des de dos quarts de nou i fins a dos quarts de deu, brindaven una *Pista imaginaria de baile de los días festivos con orquestas extranjeras*.

La resta de programaci6 era molt completa: servei meteorol6gic, cartellera d'espectacles, notícies locals, recull de premsa ... No hi faltaven espais religiosos, com el Santoral al migdia, el Rosari de dilluns a divendres a dos quarts de nou del vespre, l'espai *Aires evangélicos y noticiario cat6lico* els dissabtes a les 9 de la nit, o més tard, el 1960, un altre programa titulat *Hosanna*, que també es podia escoltar els dissabtes a la nit que anava a càrrec dels Cursets de Cristian-dat: "el movimiento que está abriendo ancho surco en toda la di6cesis y revitalizando con su fe y entusiasmo la vida espiritual de las parroquias" (*Recvll*, 23 gener 1960, pàg. 6). Durava 25 minuts.

L'any 1957 emetria el primer serial radiof6nic: *Manos Libres*, i un curs d'anglès,

que seria impartit "por competentes profesores, siendo ya muchos los oyentes, tanto de la poblaci6n como de la comarca, que han solicitado programas de las lecciones que van a darse" (*Los Sitios*, 26 març 1957, pàg. 7). Com és de suposar, també oferia retransmissions en directe, com obres de teatre o aplecs sardanístics (els de Caldes de Malavella i de Calella de l'any 1959, juntament amb La Voz de la Costa Brava de Palamós i Ràdio Olot). Per cert, també, una Santa Missió, la que es va celebrar de l'11 al 22 d'octubre de 1961 (*Boletín Oficial Eclesiástico del Obispado de Gerona*, 15 novembre 1961, pàg. 282).

Ja des d'aleshores sortia amb una potència de 500 wats, que, per tractar-se d'ona mitjana, Déu n'hi do. L'any 1958 es podia sintonitzar en els 1.079 Khz. El castellà era majoritàriament la llengua més utilitzada, tot i que també es podia escoltar algun espai presentat en català. El juny de 1962, el popular locutor de Ràdio Girona Jaume Teixidor es feia càrrec de la direcci6. La seva estada va ser curta, perquè a principis de 1963 l'emissora desapareixeria. Teixidor, que per aquella època tenia 29 anys, hi anava només un cop a la setmana per presentar un programa al vespre.

L'alcalde d'aleshores, i cap del Movimiento a Blanes, era Domingo Valls Coll. Encara ara, en una conversa mantin-

Ca l'Aguid6, 1
Apartat de Correus, 234
Tel. 335 485
BLANES (Selva)

RÀDIO BLANES
100.3 m.c. F.M.
So estereof6nic

**24 HORES DIÀRIES
AL SERVEI DE LES COMARQUES**

RÀDIO BLANES: «La F.M.»

Anunci de la segona Ràdio Blanes propietat d'un grup privat de la poblaci6 (*Punt Diari*, 28 juny 1983, pàg. 22).

guda el maig de 2009 per a la redacci6 d'aquest article, recordava que l'emissora tenia una "línia política molt marcada en favor del règim, que no m'agradava". Els estudis estaven instal·lats en un edifici del carrer Ample que havia expropiat anys abans la Falange Española. El propietari havia demanat en diverses ocasions a l'Ajuntament que se li retornés. L'alcalde va utilitzar aquest motiu per tornar l'edifici al seu propietari i tancar l'emissora: "Vam fer justícia".

Aquella Ràdio Blanes, a part de les despeses que ocasionava, no trobava personal competent que s'hi pogués dedicar permanentment. Les hores d'emissió havien minvat i l'audiència se'n va ressentir.

Blanes va deixar de tenir una ràdio local. De fet, a la llarga probablement l'haguessin tancat per llei, ja que el 23 de desembre de 1964 va entrar en funcionament un primer Plan Transitorio de Ondas Medias que obligava a les emissores d'ona mitjana de tot l'Estat a funcionar també per freqüència modulada. Ja l'agost de 1958 un altre decret ho havia manat, però pel que es veu no va tenir efecte. Ara, aquest nou orde ministerial tocava de ple a les cadenes d'emissores que d'una o altra manera depenien del govern. Per una banda, les de la REM que l'any 1964 incloïa a La Voz de la Costa Brava; les de la CES (Cadena Emisoras Sindicales) amb La Voz de Girona –inaugurada oficialment el gener de 1965– i Radio Ripoll; i les de la CAR (Cadena Azul de Radiodifusi6n) amb Radio Juventud de Sant Feliu de Guíxols, una emissora creada el 1964 i que l'any següent ja va tancar les emissions. No quedaven afectades Ràdio Olot que es va desvincular de la REM l'any 1963 i Ràdio Puigcerdà, també de la REM, que

havia tancat el 1962. A més, s'obligava que només podia existir, fora de casos excepcionals, una emissora de cada una d'aquestes cadenes per província. A les comarques de Girona, Radio Ripoll va haver de tancar el 1965 en favor de La Voz de Girona. En el cas de Blanes, l'emissora hauria hagut de lluitar amb La Voz de la Costa Brava de Palamós, emissora que, tot i emetre en FM, va acabar tancant el 1969.

Començava d'alguna manera a néixer per obligaci6 la propagaci6 de la freqüència modulada. Gràcies a un decret llei del govern espanyol del 18 d'agost de 1959, tots els transistors fabricats a partir de l'1 d'octubre de 1960 a l'Estat espanyol havien d'incorporar-la en el dial.

La conversió, però, de l'oient de l'ona mitjana a la freqüència modulada va ser molt més lenta del que esperava el govern espanyol. Quasi quatre anys més tard del Plan Transitorio de Ondas Medias de 1964, el diari *Los Sitios* parlava del gran fracàs de la freqüència modulada: "Bien podemos afirmar que la FM ha constituído un auténtico fracaso a escala nacional, refiriéndonos claro está, a aquellas estaciones que emiten únicamente en este sistema" (*Los Sitios*, 4 maig 1968, pàg. 7). L'audiència continuava escoltant encara l'ona mitjana.

Una altra mostra d'aquesta lentitud la tenim en una crònica titulada *La radio vuelve a la carga* de l'any 1972 a *Los Sitios*: "La frecuencia modulada hemos de admitir que ha fracasado, pese a que obligó a las emisoras a tener sus horarios especiales o sus programas en FM, el público se desinteresó". El periodista s'aventurava a explicar les causes d'aquest fracàs: "La FM precisa de unas antenas especiales por lo que la captaci6n es siempre limi-

Els periodistes Fina Brunet i Josep Andújar en el seu pas per Ràdio Antena Blava (Arxiu: Josep Andújar).

tada. Sólo subsiste en algunas poblaciones: caso de Olot en que se reciben muy mal las otras emisoras y cuando no se persigue un fin económico. Ante esta evidencia, suponemos que se habrá arrinconado la idea que hubo de que la mayoría de las emisoras de onda media pasaran a frecuencia modulada, dejando tan sólo un reducido número de estaciones para la cobertura nacional" (*Los Sitios*, 21 novembre 1972, pàg 16).

Vuit anys després d'aquesta crònica, esclata per fi el boom de les freqüències modulades, i tot gràcies a l'aparició de les emissores municipals, un fenomen català que no es dona majoritàriament a la resta de l'Estat. Ens trobem ja en un moment on tots els transistors ofereixen la banda de FM.

Posar en marxa una emissora de freqüència modulada té uns costos baixos. Això i el fet que encara no hi havia una llei sobre les emissores municipals o locals, va ser aprofitat per persones aficionades a la ràdio o per ajuntaments per obrir la seva pròpia estació. Naixien d'entre altres, emissores d'iniciativa particular com Ràdio Sant Feliu (1980), Ràdio Ripoll (1980), Ràdio Saturn de Casà de la Selva (1981), Ràdio Platja d'Aro (1982), Ràdio Estudiantil de Palamós (1982)... Municipals com Ràdio Arenys (1979) –la primera emissora municipal de Catalunya-, Ràdio Alt Empordà (1981) – coneguda com la RAE-, Ràdio Anglès (1982), Ràdio Besanó (1983) o Ràdio Celrà (1983). En alguns casos, la iniciativa anava a parts iguals -mans privades i

ajuntament-: Ràdio Canet de Mar (1980) i Ràdio Tordera (1982). Altres emissores que van sorgir d'iniciatives privades van ser municipalitzades al cap de poc: Ràdio Palafrugell (1981) o Ràdio Banyoles (1982). Fins i tot, un partit polític, en aquest cas ERC, va ser el fundador de Ràdio Malgrat de Mar (1981). A la llarga, la majoria d'emissores d'iniciativa privada van ser legalitzades gràcies a que l'Ajuntament se'n va fer càrrec.

Blanes no va ser una excepció. Després d'aquella emissora dels 50 i principis dels 60, el 29 d'octubre de 1982 naixia Radio Mediterranea gràcies a quatre aficionats. Els estudis estaven instal·lats al carrer Andalusia del barri de Mas Enlaire. Josep Frigola i Francesc Pla s'encarregarien de la coordinació, Dioscórides Ortuño de la part administrativa i Rafel Carbó de la part tècnica. Fou una emissora eminentment musical, molt escoltada a les comarques de Girona, que sobresortia per presentar temes d'actualitat i d'importació. També havien retransmès actes en directe. Emetien en castellà des del 95.5 de la FM. Tot primer de 9 a 21, però ja al cap de pocs mesos, les 24 hores.

L'exclusivitat de Radio Mediterranea com a emissora a Blanes va durar poc més de dos mesos, ja que el 10 de gener de 1983, tornava a obrir una altra emissora a la vila amb el nom de Ràdio Blanes en els 100.3 de la FM. La iniciativa anava a càrrec de cinc persones de la població que van demanar la concessió d'una emissora a la Generalitat. El consell exe-

cutiu els va adjudicar la llicència en caràcter provisional el novembre de 1982 i el 17 d'octubre de 1985 la van aconseguir de forma definitiva, però amb renovació cada deu anys. Va ser dirigida en un primer moment per l'actor barceloní Juan Zanni i els locals estaven a la casa particular d'un dels fundadors, al carrer Antiga. Fins al 1983 no es van traslladar als locals de Ca la Guidó.

Ràdio Blanes emetia en català i castellà i també les 24 hores al dia, un fet a tenir en compte, ja que en aquella època no existia, com avui, l'ordinador, que permet fer una programació enregistrada sense la necessitat de personal: "Radio Blanes es una de estas emisoras pioneras, que ofrecen la mejor información y más acercamiento entre todos los habitantes de esta parte catalana, con poco tiempo de funcionamiento, intenta ser una de las más populares con sus programas y emisiones en directo desde distintas partes de nuestra comarca de la Selva (*Los Sitios*, 18 agost 1983, pàg. 8). Zanni deixaria la direcció al cap de sis mesos i passaria a ser compartida durant dos mesos entre els locutors Lluís Camprodon i Josep Andújar. Aquest últim acabaria agafant la direcció en solitari l'estiu d'aquell mateix any. Andújar és avui un reconegut cantautor català i, a més, porta la direcció de l'emissora municipal de Sant Feliu de Guíxols.

El 12 de desembre de 1983 Ràdio Blanes, canvia el nom per Ràdio Antena Blava, emissora que passaria a dependre de la Cadena 13, una xarxa de ràdio privada en català que a les comarques de Girona tindria, a més, Ràdio Grup (Girona), Ràdio Costa Brava (Palamós) i Ràdio Pirineus (Puigcerdà). La "mare" de la cadena estava a Barcelona i portava per nom Ràdio Avui. Seguiria essent dirigida per Josep Andújar. Connectava amb la central de la cadena per als informatius horaris i per als programes "estrelles": un desper-

tador al matí, un concurs al migdia i una llista d'èxits a la tarda, d'entre altres. Des de Blanes s'oferien programes de contingut i musicals. Emetia el 100% en català. Una de les veus femenines d'aquella època a Ràdio Antena Blava fou la blanenca Fina Brunet. Va presentar de dilluns a divendres el programa infantil *El racó de la Baldufa*, va estar als serveis informatius i d'entre altres, l'estiu de 1984, es va fer càrrec d'un programa titulat *Antena Blava Internacional*. Brunet, com es recordarà, va estrenar-se com a presentadora dels informatius de TV3 el juny de 1986.

L'any 1984 el Ministeri de Transports, Turisme i Comunicacions expedientava vuit emissores de les comarques gironines per irregularitats en l'emissió. Una d'elles era Radio Mediterranea; les altres, també d'audiència constatada: MKM de Ripoll, Ràdio Alt Empordà, Ràdio Bahia de Roses, Ràdio Ganxona (Sant Feliu de Guíxols), Ràdio Lloret, Ràdio Platja d'Aro i Ràdio Saturn. Algunes van poder legalitzar-se en convertir-se en municipals, altres van desaparèixer. És el cas de Radio Mediterranea, que tancava les emissions a les 12 del migdia del 24 de juliol de 1985.

El dilluns 16 de setembre de 1985 naixia un nou projecte radiofònic: Ràdio Marina. Era el fruit de la unió de Ràdio Antena Blava i els antics dirigents i locutors de Radio Mediterranea. Ràdio Antena Blava hi posava la infraestructura, i Radio Mediterranea bona part de la gestió i personal.

Josep Frigola i Francesc Pla, de l'antiga Radio Mediterranea, coordinarien aquest nou projecte. El primer com a director i el segon com a cap de programes. Josep Andújar passava a ser el nou cap d'informatius. Emetria en català i castellà les 24 hores del dia per la mateixa freqüència que Ràdio Antena Blava: 100.3 FM. Francesc Pla, al cap de poc n'acabaria assumint la direcció.

La rivalitat entre Ràdio Mediterranea i Ràdio Antena Blava va ser palesa al llarg dels anys que van coexistir juntes (1982-1985). El dia, però, de la seva presentació davant els mitjans de comunicació, un portaveu del nou equip directiu manifestava que aquestes diferències "que

fa un temps havien existit han quedat totalment oblidades; hem procurat tots plegats oblidar-nos d'allò que pogués haver passat abans del 24 de juliol. Ràdio Marina és una emissora nova i independent, fruit dels acords a què hem arribat entre ambdues parts" (*Punt Diari*, 13 setembre 1985, pàg. 28).

Ràdio Marina serà una emissora eminentment musical. Tot primer, connectarà amb els informatius horaris de la Cadena 13 (que passarà a ser l'única vinculació programàtica amb aquesta cadena) i a les mitges hores oferirà la informació local de Blanes, Selva Marítima i Alt Maresme. El 15 de març de 1987, presumia de ser l'emissora privada líder a les comarques de Girona amb 53.000 oients segons l'Estudi General de Mitjans (EGM). Dos anuncis publicats aquell dia a la premsa comarcal (*Punt Diari* pàg. 18 i *Los Sitios* pàg. 13) ens ho feien saber. El març de 1991, l'Ajuntament de Blanes posava en marxa en període de proves l'emissora municipal, recuperant el nom de la vila: Ràdio Blanes. El 18 de juliol de 1991, el ple municipal ratificava la creació d'una empresa de gestió de la ràdio i de la televisió de Blanes: Mitjans de Comunicació Municipals de Blanes S.A. Els estudis, instal·lats a l'avinguda de la Pau, en el lloc on hi havia hagut els antics jutjats de Blanes, van ser inaugurats oficialment el 26 de juliol de 1991, coincidint amb la festa major. Es podia escoltar ja des d'aleshores les 24 hores del dia en català des dels 97.7 FM. El seu primer director va ser el que fins llavors havia dirigit Ràdio Marina, Francesc Pla. Actualment, la dirigeix Joana Fernández. Una nova tecnologia, com és el cas d'Internet, permet escoltar avui qualsevol emissora d'arreu del món. Ràdio Marina n'és un exemple. A través del seu web podem escoltar la seva programació en qualsevol moment i en qualsevol lloc. Quan l'inefable Gerión va escriure el juliol de 1953 aquell article, just un any abans de la fundació de Ràdio Blanes, no existia ni el vídeo, ni el DVD (ara substituït pel blu-ray), ni la televisió (amb els seus corresponents canals i satèl·lits), ni l'ordinador, ni Internet ... Aleshores, argumentava que no podia escoltar la ràdio perquè no tenia temps. Què pen-

Logotip de la Ràdio Blanes actual. Emissora municipal.

saria avui? I nosaltres? Un cop hem après a fer funcionar els aparells tecnològics, aprendrem també a gestionar el temps de fer-los servir?

Àngel Rodríguez Vilagran **R**

BIBLIOGRAFIA I RECERCA. PER REDACTAR AQUEST ARTICLE S'HA CONSULTAT:

- *Publicacions periòdiques:*
Boletín Eclesiástico del Obispado de Gerona, Boletín Oficial de Estado, Punt Diari, Recvll i Los Sitios.

- *Llibres:*
a) Jesús Crous. *Blanes, Cronologia Històrica*, Ajuntament de Blanes, 1994.
b) Gil-Minobis. *Aquí Ràdio*. Col·legi de Periodistes de Catalunya, 2003.

- *Articles i reportatges:*
a) «La radiodifusión sonora en España: evolución jurídica», de Fernando Peinado Miguel a *Revista General de Información y Documentación* (Vol. 8, núm. 2, 1998, p. 173-192 ed. Facultad de Ciencias de la Información Universidad Complutense de Madrid).
b) «Freqüència Modulada les ones són de qui les envaeix» a *Presència*, 17 abril 1983, p. 11 a 21.

- *Entrevistes personals a directors, locutors, tècnics, personal administratiu i altres persones que han tingut o tenen relació amb les emissores esmentades.*

Adhesiu dels primers anys de funcionament de Ràdio Marina.